

Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları: Yükseköğretim Kurumları

14 . HAFTA

Yükseköğretim kurumları

- Temel düzenlemeler
 - Anayasa Md. 130-132
 - 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu
 - 2914 sayılı Yükseköğretim Personeli Kanunu

Yükseköğretim kurumları

- Üniversite ile yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, araştırma ve uygulama merkezleri ile üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı meslek yüksekokulları ile üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsüne bağlı olmaksızın, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından kurulan meslek yüksekokullarıdır.

Yükseköğretim üst kuruluşları

- *Yükseköğretim Kurulu (YÖK)*
 - Tüm yükseköğretimi düzenleyen ve yükseköğretim kurumlarının etkinliklerine yön veren özerk bir kamu tüzel kişisidir. YÖK, yükseköğretim kurumlarının düzenleyici ve denetleyici kurulu olarak görülebilir.
 - YÖK üyeleri doğrudan ve dolaylı olarak Cumhurbaşkanınca seçilir.
 - Cumhurbaşkanı tarafından; rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek suretiyle seçilen **yedi**, üst düzey devlet görevlileri veya emeklileri arasından seçilen **yedi**, Üniversitelerarası Kurulca, Kurul üyesi olmayan profesör öğretim üyelerinden seçilip Cumhurbaşkanı tarafından atanan **yedi**, olmak üzere toplam **21** üyeden oluşur. Cumhurbaşkanı Kurul üyeleri arasından dört yıllığına YÖK başkanını seçer.
- *YÖK organları*
 - *Genel Kurul*
 - *Başkan*
 - *Yürütme Kurulu*

Yükseköğretim üst kuruluşları

■ *Üniversitelerarası Kurul (ÜAK)*

- Akademik organdır.
- Üniversitelerin eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerini koordine etmek, uygulamaları değerlendirmek, üniversitelerin öğretim üyesi ihtiyacını karşılayacak önlemleri önermek, doktora ile ilgili esasları belirlemek, yurt dışından alınan akademik dereceleri-unvanları değerlendirmek, doçentlik sınavını yönetmek gibi işlevleri yerine getirir.
- Üniversite rektörleri ile her üniversite senatosunun o üniversiteden dört yıl için seçeceği birer profesörden oluşur.

Üniversite

- Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzelkişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan yükseköğretim kurumudur.
- Üniversiteler, anayasa uyarınca kanunla kurulur.
- YÖK verilerine göre Türkiye’de 2020 yılında 129’u devlet, 74’ü vakıf olmak üzere 203 üniversite ve 4 vakıf meslek yüksekokulu bulunmaktadır. (<https://istatistik.yok.gov.tr>, 17.05.2021)
- Üniversite ve diğer yükseköğretim kurumları, ilkece; yatay hiyerarşiye ve kolektif karar alma mekanizmasına dayanan, kurullar eliyle karar alan, bu bağlamda «demokratik örgütler» türünün örneğini oluşturan örgütlerdir.

Üniversite organları

- Üniversitenin organları *senato, üniversite yönetim kurulu ve rektördür.*
- *Senato:* Akademik organdır. Rektörün başkanlığında, rektör yardımcıları, dekanlar ve her fakülteden fakülte kurullarınca seçilen birer öğretim üyesi ile rektörlüğe bağlı enstitü ve yüksekokul müdürlerinden oluşur.
 - Üniversitenin eğitim - öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetlerinin esaslarını belirlemek; üniversiteyi ilgilendiren kanun ve yönetmelik taslaklarını hazırlamak veya görüş bildirmek; üniversite yönetim kuruluna üye seçmek gibi görevleri yürütür.
- *Üniversite Yönetim Kurulu:* İdari organdır. Rektörün başkanlığında dekanlardan, üniversitenin değişik öğretim birim ve alanlarını temsil edecek biçimde senatoca seçilecek üç profesörden oluşur.
- *Rektör:* Rektör, üniversite veya yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder. Devlet-vakıf üniversitelerine rektör, Cumhurbaşkanınca atanır. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör ataması, mütevelli heyetinin teklifi üzerine yapılır.

Fakülte yönetimi

- *Fakülte Kurulu:* Akademik bir organdır; eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayım faaliyetleri ile bunlara ilişkin esasları, plan, program ve eğitim- öğretim takvimini kararlaştırır; fakülte yönetim kuruluna üye seçer.
 - Dekanın başkanlığında fakülteye bağlı bölümlerin başkanları ile varsa fakülteye bağlı enstitü ve yüksekokul müdürlerinden ve üç yıl için fakülte'deki profesörlerin kendi aralarından seçecekleri üç, doçentlerin kendi aralarından seçecekleri iki, doktor öğretim üyelerinin kendi aralarından seçecekleri bir öğretim üyesinden oluşur.
- *Fakülte Yönetim Kurulu:* İdari konularda dekana yardımcı bir organdır.
 - Dekanın başkanlığında fakülte kurulunun üç yıl için seçeceği üç profesör, iki doçent ve bir doktor öğretim üyesinden oluşur.
- *Dekan:* Fakültenin ve birimlerinin temsilcisi olan dekan, rektörün önereceği, üniversite içinden veya dışından üç profesör arasından Yükseköğretim Kurulunca üç yıl süre ile seçilir ve atanır. Süresi biten dekan yeniden atanabilir.

Personel rejimi

- Yükseköğretim kurumlarında akademik personel rejimi, genel kamu personel rejiminden ayrıştırılarak, 2914 sayılı Yükseköğretim Personeli Kanunu ile özel olarak düzenlenmiştir.
- 2914 sayılı kanunda öğretim elemanları üç grupta sınıflandırır:
 - Öğretim üyeleri sınıfı (profesör, doçent, doktor öğretim üyesi)
 - Öğretim görevlileri sınıfı
 - Araştırma görevlileri sınıfı
- Yükseköğretim kurumlarında görevli idari personel genel personel rejimine tabiidir.